

Hyvät käytännöt ja sosiaalialan haasteet

Ilse Julkunen

FinSoc

Stakes

Sosiaalialan haasteet

- **Sosiaalityö on aidosti monialainen professio**
- **Työorientaatiot ovat kehittyneet vankan osaamisen erikoistumisalueiksi; sosiaalityö on tunnustettu asiantuntija.**
- **Tietotuotanto, tutkimukseen perustuva tieto, arviointi ja ennakointi ovat osa työtä**
- **Sosiaalityö toimii refleksiivisesti toimintaympäristössään**
 - **Sosiaalityö 2015**

Kehittämisen visiot

- Työmenetelmiä ja -orientaatioita kehittämällä ja erilaiset toiminnalliset rajapinnat huomioimalla generoidaan sellaista uutta osaamista, jonka pohjalta kehkeytyy hyviä käytäntöjä
- Asiakastyön vaikuttavuuden todentaminen sekä interventioiden ja toimintaympäristössä vaikuttavien tekijöiden yhteisvaikutusten arviointi
- Asiakkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen

Hyvien käytäntöjen tarkasteluhorisontteja

Hyvät käytännöt käsite on siirtynyt työn kehittämisen työkaluksi, mutta sen hajanaisuus ja huokoisuus on johtanut siihen, että se on saanut erilaisia sisältöjä eri yhteyksissä

Näkyväksi tekeminen

Hyvät käytännöt pysyvät piilossa monesta syystä. Helpommin huomataan epäkohdat ja ne asiat, jotka eivät toimi. Hyviä asioita pidetään itsestään selvinä; niitä ei huomata

Aro, Kuoppala, Mäntyneva
2004, Hyvästä paras

Ymmärryksen lisääminen

Muuttuvassa maailmassa hyvän käytännön periaatteita ei kuitenkaan voida lopullisesti ja yksiselitteisesti kirjoittaa ohjeiksi ja periaatteiksi, vaan hyvä käytäntö täytyy jatkuvasti toteuttaa toiminnallisten ratkaisujen tasolla.

Hyvä käytäntö ei palaudu vain yksilöiden suorituksiin vaan sen perustana on jaettu vastuu.

Ilkka Niiniluoto

Paikallisesti paras

Hyvät käytännöt käsitteellä ei ole yleistä määritelmää, jolloin on laajasti haluttu luoda hyvien käytäntöjen periaatteita ja ohjeistoja.

Yhteisenä ominaisuutena voidaan silti löytää **prosessiajattelu ja sellaisten keinojen kuvaaminen, joiden avulla päästään parhaisiin tuloksiin.**

Hyvät käytännöt ovat **jatkuva prosessi**, jossa opitaan, saadaan palautetta, reflektoidaan ja analysoidaan sitä mikä toimii ja mikä ei toimi ja miksi

Hyvät käytännöt määritelmästä

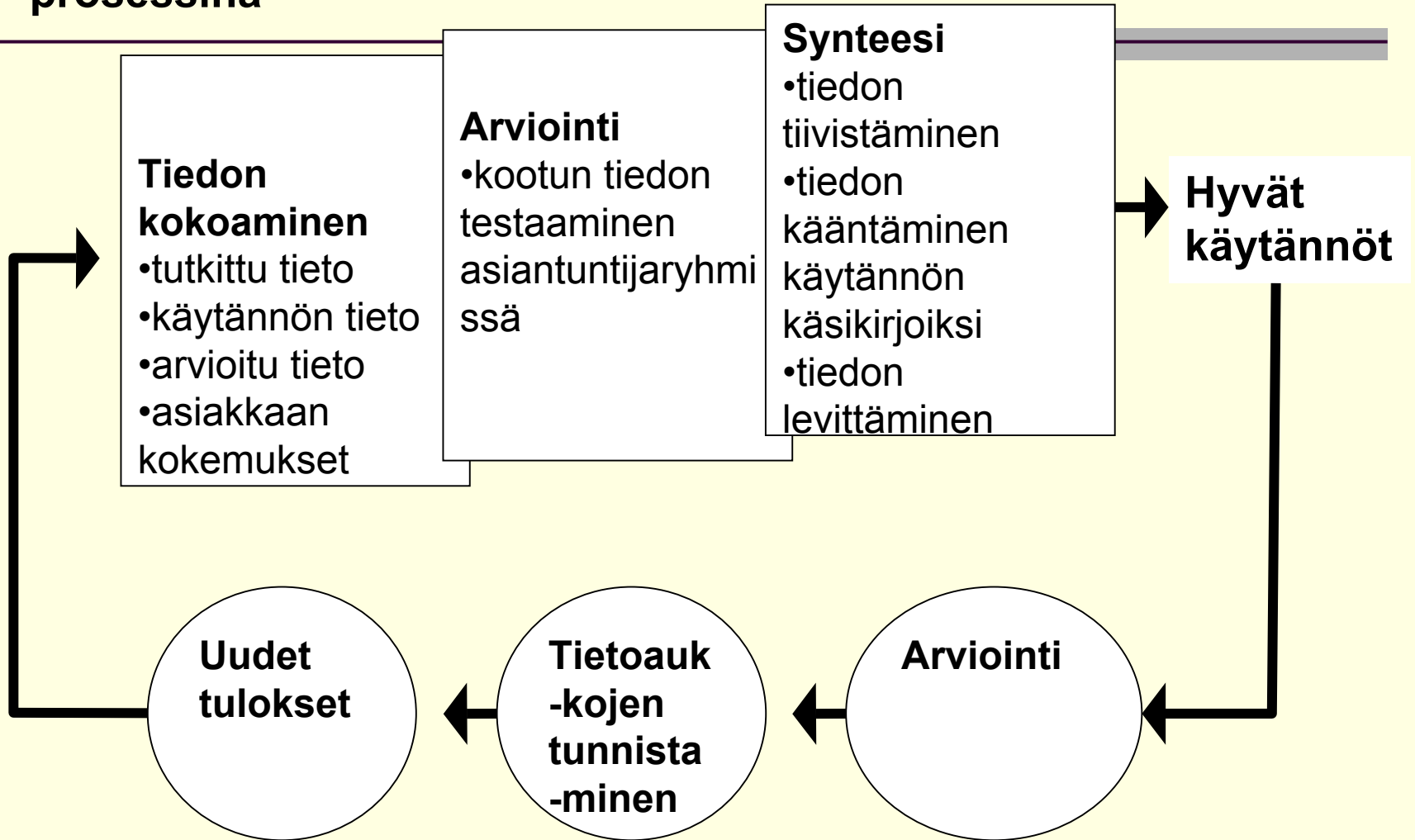
- *Hyvät käytännöt ovat parhaaseen mahdolliseen tietoon perustuvia toimintaympäristössään hyväksi koettuja toimivia työkäytäntöjä, jotka on arvioitu asiakkaille hyviä tuottavaksi.*
- *Hyviin käytäntöihin päästään yhteisellä tavoitteellisella prosessilla, jossa opitaan, saadaan palautetta, reflektoidaan ja analysoidaan sitä mikä toimii ja mikä ei toimi ja miksi.*
- *Hyvät käytännöt luodaan vuorovaikutuksessa. Hyvät käytännöt eivät näin ollen palaudu yksilöiden suorituksiin vaan yhteistyöhön, avoimuuteen, jakamiseen ja dokumentaatiokäytäntöihin.*

Hyvät käytännöt-ohjelma (www.stakes.fi/finsoc)

Tehtävät:

- Koota tutkittua ja koeteltua tietoa sosiaalityöstä ja sosiaalipalveluista
- Tuottaa käytäntöä tukevia käsikirjoja
- Levittää tietoa monikanavaisesti
- Konsultoida ja edistää hyvien käytäntöjen käyttöönottoa
- Tunnistaa tiedolliset aukot ja edistää uuden tiedon syntymistä

Kuva 1. Hyvät käytännöt prosessina

Vaikuttamisen kolme tasoa

- 1) Tiedon kokoaminen hyvistä käytännöistä
Koota eri tavoin tietoa hyvistä käytännöistä.
Kokoavia tutkimuskatsauksia, meta-arviointeja ja hyvien käytäntöjen kuvauksia.

Yleistäminen

- 2) Tiedon kokoamisen ja arvioinnin menetelmien kehittäminen
Systemaattisen tiedontuotannon menetelmiä, hyvien käytäntöjen menetelmiä sekä arviointimenetelmiä ja -malleja.

Työkaluja paikallisesti hyvän jäsentämiseen

- 3) Tiedon levittäminen ja juurruttaminen
Erilaisia seminaareja, foorumit, tietopankit, käsikirjat, websivustot (verkkopohjaiset työkalut ja tietokannat), joihin on kerätty vertailuoppimisen mahdollistavaa informaatiota. Tietoa ajankohtaisista asioista myös Sosiaaliportin kautta.

Disseminaatio ja diffuusio

Hyvän käytännön kuvausmalli

Kuvaa, millaisista välttämättömistä toimijoista, rakenteellisista tekijöistä ja prosesseista käytäntö koostuu. Kuvaa eri osatekijät riittävällä tarkkuudella siten, että käytännön käyttöönotto on mahdollisimman helppoa sitä soveltavalle. Kuvaa lisäksi, millaisia tuloksia käytäntö on arvioinnin mukaan tuottanut ja millainen hyvän käytännön juurruttamissuunnitelma käytännön osalta on syntynyt.

Toimijat

Millaisia välttämättömiä toimijoita käytännön toimivuus edellyttää?

Toimijoita voivat olla asiakas, sosiaalityöntekijä, esimies, muu ammattilainen, perhe, puoliso jne. Kuvaa mahdollisuuksien mukaan lisäksi, millaisia ominaisuuksia kullakin toimijalla tulee olla ja miksi. Ominaisuudet voivat koskea käytännön edellyttämää erityisosaamista ja -tietämystä, sukupuolta tms.

Rakenne

Millaisia välttämättömiä rakenteellisia tekijöitä käytännön toimivuus edellyttää? Erittele ja kuvaa erityisesti siis ne tekijät, jotka ovat juuri kyseisen käytännön kannalta välttämättömiä tekijöitä. Perustele myös, miksi kuvaamasi tekijät ovat välttämättömiä. Tällaisia rakennetekijöitä voivat olla esimerkiksi käytännön edellyttämä henkilöstön määrä, tietyt työvälineet, tietyntyyppiset toimitilat ja tarvittava hygienia.

Prosessi

Tässä kohden kuvataan käytännön toiminnallista puolta. Erittele mahdollisuuksien mukaan käytännön eri vaiheet ja se, millaista välttämätöntä toiminnallisuutta kultakin toimijalta kussakin vaiheessa edellytetään. Asiakkaan kannalta toiminnallisuus voi tarkoittaa esimerkiksi tietyn tyyppistä aktiivisuutta ja toimimisen tapaa. Sosiaalialan ammattilaisen kannalta toiminnallisuudessa on kyse siitä, millaisilla työmenetelmillä työskennellään, esim. etsivä työ, yksilötyö, parityö, perhetyö, ryhmätyö, ja siitä miten näitä käytettäessä toimitaan.

Tulokset

Kuvaa, millaisia tuloksia rutiinitoiminnassa tai kehittämishankkeessa on saavutettu. Erittele tulokset rutiinitoiminnalle tai hankkeelle asetettujen tavoitteiden mukaan. Tulokuvauksen tulee olla riittävän yksityiskohtainen ja kertoa, millaisia positiivisia ja negatiivisia tuloksia tarkasteltu käytäntö on tuottanut kohteena olleiden toimijoiden, esim. asiakkaiden kannalta. Tulokset voivat olla muutoksia asiakkaan elämäntilanteessa, olosuhteissa, terveydentilassa jne. Kenelle käytäntö on osoittautunut hyväksi ja millä tavalla?

Tiedon levittämisen strategiat

